

VOORPROEF

Mijd de verslagen mens

Toef Jaeger grasduint door een stapel tijdschriften en geeft haar eerste indruk.

Dat een literair tijdschrift niet vernieuwend hoeft te zijn om relevant te blijven, laat *Granta* [1] zien - dat sinds 1889 bestaat - met een themanummer over het geheugen. Het blad weet thema's al jaren schitterend te presenteren. In dit nummer, 126, 'herinneren schrijvers zich scènes uit hun of andermans verleden - of ze vinden ze uit'. Bekende auteurs als Lorrie Moore en Lydia Davis schrijven prachtige verhalen waarin de ene zich Michael Jackson herinnert, en de ander zich buigt over de spelling van het woord *hemorrhaging*. Het zijn kleine aanleidingen voor grote overwegingen - en dat is typerend voor de meeste bijdragen: het gaat niet om het geheugen, maar veel eerder om het vastleggen van wat dreigt te verdwijnen, zoals in het prachtige stuk van Johnny Steinberg

over 'de verslagenen': de blanke boeren in Zuid-Afrika. Steinberg reconstrueert de dood van boerenzoon Peter Mitchell, en de gevolgen voor zijn omgeving. Het is een oncomfortabele geschiedenis met een keiharde conclusie: in Zuid-Afrika kun je maar beter uit de buurt blijven van de verslagenen. De Nederlandse *Granta* is *De Revisor* [2], zij het zonder de mooie foto's waar *Granta* rijk aan is. In het half-

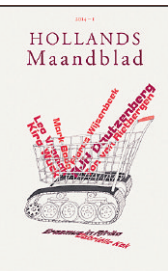
1. Granta. *Do You Remember?* Granta Publications, 256 blz. € 16,99

2. De Revisor. *Halfjaarboek voor nieuwe literatuur* 7. 116 blz. € 19,95

jaarboek van *De Revisor* met veel proza, poëzie en zo nu en dan een essay wordt geen enkele moeite gedaan om vernieuwend te zijn. Het verschijnt misschien te onregelmatig om het een écht tijdschrift te kunnen noemen, maar wat erin staat, is zeer de moeite waard. Een opvallend essay van (jonge vader) Daan Stoffelsen over bevallings-scènes in de literatuur waarbij hij zelf met memorabele beelden komt als:

'in bloed een voorspelling uitschrijven'. Sterk zijn ook de onderkoelde maar zeer venijnige gedichten over geldproblemen en gebrek aan sociale zekerheid: 'Wij wrikken het goud uit onze kiezen, melden ons aan / als gezonde proefpersonen en doen ons best lekker te ruiken'. Ook de bekendere namen zijn meestal vrij jong, en de onbekende namen zonder uitzondering interessant: *De*

3. Hollands Maandblad: 2014 - 1. Nieuw Amsterdam, 49 blz. € 6,95

4. Ons Erfdeel 1/2014, Stichting Ons Erfdeel, 200 blz. € 18,-

Revisor gedraagt zich als een ouderwets literair tijdschrift, dat toont dat publiek literaire tijdschriften nog steeds relevant zijn. Minstens zo koppig is Bastiaan Bommeljé, de enige redacteur van het onverwoestbare *Hollands Maandblad* [3]. De gemiddelde leeftijd van de auteurs ligt wat hoger dan bij *De Revisor*, maar verder gedraagt ook dit tijdschrift zich alsof het 1980 is. Wel zo prettig, anders hadden we mogelijk

de beschouwing 'Het oudste beroep ter wereld' gemist, van oud Euro-parlementariër Florus Wijsenbeek. Nee, niet dat beroep en 'zelfs landbouwer, of zo men wil boer, komt niet voor de titel in aanmerking.' Net als in *Granta* levert ook hier Zuid-Afrika het decor voor een van de enkele van de beste bijdragen: een gedicht van Ted Joanes, en een merkwaardig optimistisch maar toch geen naïef stuk van Gabriëlle Kok, waarin ze de hoop uitspreekt dat er een Erasmus zal opstaan - om de geesten te winnen voor de in theorie 'perfecte

5. Vuurproef. *Dichters Dansen niet.* Nieuw Amsterdam, 38 blz. € 19,95 (incl. cd)

grondwet'. *Ons Erfdeel* [4] is waarschijnlijk een van de dikste tijdschriften: zo'n 200 bladzijden, en dan ook nog vrijwel louter essayistisch. Politieke essayistiek: over het krakende Europa - een sterk stuk van Kris Deschouwer. Polemische essayistiek van de jonge criticus en romanschrijver Joost de Vries, die zijn pijlen subtiel en geraffineerd richt op Arnon Grunberg, wiens ironie 'impotent' blijkt te zijn wanneer het gaat om het overtuigend schetsen van personages en hun morele dilemma's. Een geval van tot mislukken gedoemde vadermoord, maar wél interessant. Ook fraai: Jeroen Vullings' poging om zo neutraal mogelijk over het fabuleuze succes van Herman Koch te schrijven. Helemaal lukt dat niet maar de mengeling van ergernis en ontzag maakt dat het een betrokken essay is. Historische essayistiek: over de Eer-

ste Wereldoorlog. Over kunst (Philip Aguirre Y Otegui) en haar relevantie voor de (Spaanse) maatschappij. Zelfs de Zwarte Piet-discussie komt kort voorbij: *Ons Erfdeel* straalt uit dat het gelezen zou moeten worden door politici en beleidsmakers. Een losbladige dichtbundel met een cd: dat is óf volkomen gedateerd, óf zeer vooruitstrevend, maar het is in elk geval de vorm waarin het collectief *Dichters Dansen Niet* [5] de 'bundel' *Vuurproef* heeft uitgegeven. De teksten van Serge van Duijnhoven zijn belangrijk, maar de muziek is veel meer dan achtergrond en dat is maar goed ook. Het mengsel van jazz, dance en elektronische ambient muziek van Fred dB en Edwin Berg (met flink wat andere muzikanten) maakt van deze lastig te plaatsen 'bundel' een bijzonder 'ding' waar je - zeker met koptelefoon - wel even in kan verdwalen.